

ENSI- JA
TURVAKOTIEN
LIITTO

Järjestönyrkki OT-keskukset raportti

Riitta Särkelä

YTT, pääsihteeri

Ensi- ja turvakotien liitto ry

27.4.2020

*Jokainen
on turvassa*

A woman with dark hair, wearing a white long-sleeved shirt, is smiling and looking towards a young child. She is carrying a newborn baby in a blue and grey striped baby carrier. The child, a toddler with blonde hair and a pink hair clip, is wearing a white shirt with colorful stars and is holding a large, striped stuffed animal. The background shows a nursery room with a crib, a changing table, and a lamp.

Järjestönrkin kokoonpano

Kokoonpano

- Järjestönrkki kokoontunut 5 kertaa: OT-keskustyöryhmän yhteydessä 10.12 ja 27.2, 5.3, 27.3 ja 21.4. Kaikki eivät ole päässeet kaikkiin.
- Riitta Särkelä, ETKL, puheenjohtaja
- Riitta Hakoma, Eksote
- Jussi Ketonen, Lauste
- Ulla Kuittu, Jyväskylän kaupunki
- Marjo Malja, stm
- Sirkku Mehtola, Viola väkivallasta vapaaksi
- Kaarlo Simojoki, A-klinikat
- Laura Yliruka, SOCCA
- Oona Ylönen, Turun yliopisto

Etunimi Sukunimi

A close-up photograph of a newborn baby sleeping peacefully in a man's arms. The baby is wearing a white onesie and has its hands near its face. The man, wearing glasses and a blue shirt, is looking down at the baby with a gentle expression. The background is softly blurred, showing another person's face in profile.

Järjestöjen kannalta kohderyhmiä

Kohderyhmiä ja ilmiöitä, joissa järjestöissä vankkaa osaamista

- Kidutettujen kuntoutus (HDL)
- Viittomakielisten monivammaisten asumispalvelut ja kuntoutus (Kuurojen Palvelusäätiö)
- Vakavat perheväkivaltatilanteet ja vaino (Viola-väki-vallasta vapaaksi, Oulun ensi- ja turvakotiyhdistys, Ensi- ja turvakotien liitto, ETKL)
- Vakavasti päihdeongelmaisten odottavien ja vauvaikäisten ympärivuorokautinen kuntoutus (Ensi- ja turvakotien liitto yhteistyössä 7 jäsenyhdistyksen kanssa, Lauste),
- Vaikeasti oireilevien päihdeperheiden ja heidän lastensa hoito ja kuntoutus (A-klinikkasäätiö, Lauste)
- Vaativat huolto- ja tapaamisriidat (ETKL, Turun ensi- ja turvakoti ry, Viola väkivallasta vapaaksi ry)
- Perhesurmat ja niihin liittyvä osaaminen eloon jääneiden tukemiseksi (Viola)

Etunimi Sukunimi

Kohderyhmiä ja ilmiöitä, joissa järjestöissä vankkaa osaamista ²

- Vaikeavammaisten lasten ja nuorten kuntoutus (Vamlas)
- Lapsikaappaukset (Kaapatut Lapset ry)
- Vakava synnyttymasennus (Äidit irti synnyttymasennuksesta ry)
- Harvinaisten sairauksien verkosto
- Vaativahoitoiset sijoitetut lapset ja terapeutin kuntoutuksen kehittäminen (Lauste)
- FASD osaamisverkosto (Kehitysvammaliitto)
- Päihteillä vaikeasti oireilevien nuorten hoito ja kuntoutus (A-klinikkasäätiö, Lauste)
- Alaikäisten suonen sisäisiä huumeita käyttävien terveysneuvonta (A-klinikkasäätiö)
- Lasten ja nuorten vakavat oppimisvaikeudet ja niihin liittyvä kehittäminen ja tutkimus (NiiloMäki-instituutti)
- Selkokeskus, Papunet, Tikoteek

Etunimi Sukunimi

A photograph of two women and a baby sitting on a couch. The woman on the left has a short, dark haircut and is wearing a grey sweater. The woman on the right has long blonde hair and is wearing a blue sweater. They are both looking down at a tablet held by the blonde woman. A baby is sitting between them, also looking at the tablet. The background is a plain, light-colored wall. The text 'Järjestöt ja OT-keskukset organisointi' is overlaid on the image in a large, bold, black font.

Järjestöt ja OT-keskukset organisointi

Järjestöt ja OT-keskukset organisointi

- Tarvitaan OT-keskusten ydinyksiköt 5 suuralueella
 - niiden erikoistuminen ja työnjako
 - Oleellista monialaisuus: vetäjä ja 5 kokenutta osaajaa sosiaalihuolto, terveydenhuolto, sivistys, juridinen osaaminen ja/tai muut alat erikoistumisen mukaan, myös järjestöt
 - Johtamisrakenne selkeä; sopimuksin määritellään vastuut ja työnjako
 - Osaamiskeskittymä; konsultaatiot ja tuki perus- ja erityistasolle, kehittäminen ja tutkimus
 - Ydinyksiköllä voi olla myös satelliitteja; verkosto
 - *esimerkkinä Keski-Suomesta esitetty monialainen lapsilähtöinen yksikkö Jyväskylään, erityistehtävinä monialainen psykososiaalinen tuki ja kuntoutus.*
 - Valtion rahoitus ydinyksiköille kestävä ratkaisu: erikoistuminen, yli maakuntien toiminta, hallinnonalat ja järjestöt mukana

Etunimi Sukunimi

Järjestöt ja OT-keskukset organisointi ²

- Ydinyksiköt seuraavat toimintaympäristön muutosta ja uusia ilmiöitä & tarpeita
- Tälle areena tarpeen
- Tiivis yhteistyö kentän kanssa, heikot signaalit uusista tarpeista, kv. keskustelun hyödyntäminen
- Järjestöverkostolla rooli uusien ilmiöiden esiin nostajana
- Joustavuus tarttua uusiin kysymyksiin, kun osaaminen kehittynyt muilla tasoilla siitä ilmiöstä, josta lähdetty liikkeelle
- Keskustelussa nousi esille jo uusia ilmiöitä:
 - Jengiväkivalta, irralliset nuorisojengit

Etunimi Sukunimi

Järjestöt ja OT-keskukset organisointi ³

- Yhteistyö yli OT-keskusten ja valtakunnallinen ohjaus tarpeen; valtakunnallinen tukirakenne myös jatkossa
- Valtakunnallinen strateginen ohjaus OT-keskuksiin nähden STM; rakenteen mahdollistaminen, työnjako ja sen muutokset jatkossa, lainsäädännölliset edellytykset, resurssointi jne
- THL operatiivinen koordinaatio, jossa huolehdittava myös linkki järjestöihin
- OT-keskukset ja sosiaalialan osaamiskeskukset yhteys tarvitaan, yhteyden yhteinen määrittely tarpeen, kun osaamiskeskukset erilaisia sekä yhteistyön kehittäminen
- osaamiskeskusten rooli ja vastuu tärkeää selkiyttää koko toiminta-alueensa kuntien, järjestöjen ja OT-keskusten välisen yhteistyön rakentajaksi
- Korkeakouluihin liittyvä kytkentä välttämätön (tarkemmin alla)

Etunimi Sukunimi

A young couple is shown in a close embrace, smiling warmly. The woman, with long reddish-brown hair, is wearing a blue top and a red smartwatch. The man, with short dark hair, is wearing a white polo shirt. They are standing outdoors near a body of water, with a blurred background of a pier and buildings. The overall mood is positive and affectionate.

Kehittämistyö OT-keskuksissa

Kehittämistyö

- Yhteistyö yli OT-keskusten ja valtakunnallinen ohjaus tarpeen; valtakunnallinen tukirakenne myös jatkossa
- Valtakunnallinen strateginen ohjaus OT-keskuksiin nähden stm; rakenteen mahdollistaminen, työnjako ja sen muutokset jatkossa, lainsäädännölliset edellytykset, resurssointi jne
- THL operatiivinen koordinaatio, jossa huolehdittava myös linkki järjestöihin
- OT-keskukset ja sosiaalialan osaamiskeskukset yhteys tarvitaan, yhteyden yhteinen määrittely tarpeen, kun osaamiskeskukset erilaisia sekä yhteistyön kehittäminen
- osaamiskeskusten rooli ja vastuu tärkeää selkiyttää koko toiminta-alueensa kuntien, järjestöjen ja OT-keskusten välisen yhteistyön rakentajaksi
- Korkeakouluihin liittyvä kytkentä välttämätön (tarkemmin alla)

Etunimi Sukunimi

A photograph of a family of four smiling and interacting with a small white dog. The father is on the left, the mother is on the right, a young boy is in the center, and a baby is in the foreground. The dog is sitting on the mother's lap. The text "OT-keskukset ja tutkimus" is overlaid in the center of the image.

OT-keskukset ja tutkimus

Tutkimus ja tutkimusyhteistyö

- Tutkimus välttämätön ja oleellinen osa OT-keskusta
- OT-keskuksilla oltava tiivis yhteistyö korkeakoulujen kanssa, johon järjestöt kiinnittyvät
- Tutkimuksessa lähtökohtana on monitieteisyys ja integratiivisuus
- Havaitut ilmiöt tutkimuksen kohteeksi yliopistolla, esim. OT-keskus - yliopisto -kaksoisvirkojen, OT-keskus - osaamiskeskus-kaksoisvirkojen tai työelämäprofessuurien avulla tai rakentamalla professorien vetämiä OT-tutkimusideahautomoja
- Kompleksisiin ja uusiin ilmiöihin liittyvän tutkimuksen vastuunjaon määrittely tarpeen eri yliopistojen välillä
- esim. Turun yliopiston Sote-akatemia, joka edistää monialaista tutkimusta; väkivaltatyön monitieteinen tutkimus Jyväskylässä

Etunimi Sukunimi

Tutkimus ja tutkimusyhteistyö₂

- yliopiston ja OT-keskuksen elävä yhteys varmistaa teemojen/uuden tiedon rakentumista/siirtymistä osaksi peruskoulutuksen syventäviä opintoja ja täydennyskoulutusta; täytyy löytää vastuuta ottavia henkilöitä esim. kaksoisviroin
- Järjestöillä olemassa omaa ja yhteistyössä korkeakoulujen kanssa tehtyä tiedontuotantoa vaativista ilmiöistä; erillissopimukset, erityisesti hankkeissa, STEAn rahoitus
- Esim. tutkimustoimintaa ja tiedontuotantoa Kehitysvammaliitto, Invalidiliitto, Kuntoutus-säätiö, Ensi- ja turvakotien liitto ja osa sen jäsentahoista, ITLA, A-klinikkasäätiö,

Etunimi Sukunimi

A person is sitting on a bed with light blue sheets. They are wearing grey leggings and a brown knitted sweater. They are holding a small, square, black and white photograph of a dog's face. To their left, a pair of white socks with a small pattern is visible. The overall scene is soft and intimate, suggesting a moment of reflection or care.

Järjestöjen tuottamat vaativan osaamisen palvelut

Järjestöjen tuottamat vaativan osaamisen palvelut

- Vain muutamia tahoja → eivät näy alueellisessa valmistelussa
- Tunnistetaanko sosiaalialan järjestöjen erityisyys sosiaalihuollon vaativien palvelujen osaajina ja tuottajina ja että näillä palveluilla on olennainen kytkentä terveydenhuoltoon?
- Nyt järjestöissä olevat vaativan tason palvelut:
 - Tarvitaan selkeät, avoimet kriteerit
 - Julkinen järjestämisvastuu olemassa
 - pienet asiakasryhmät
 - monialainen ja jo olemassa oleva vankka osaaminen, josta tutkittua tietoa
 - ei markkinoilla olevaa toimintaa
- Kussakin tilanteessa määriteltävä niin selkeästi, ettei juridista ongelmaa synny
- Valtionavustus stm kokonaisuuksien turvaamiseksi
- Näissä tilanteissa valtionapu on sallittu EU-säätelyn mukaisesti; valtionrahoitus, valtakunnallisuus, voi olla myös verkostokoalitio, mahdollisuutena myös julkisen palvelun velvoitteen antaminen ao. toimijalle/toimijoille eli SGEI, järjestöt kehittävät yhdessä, ei kilpailua

Etunimi Sukunimi

Järjestöjen tuottamat vaativan osaamisen palvelut ²

- Kun ilmenee uusia vaativaa osaamista edellyttäviä ilmiöitä, palvelun tuottamiseksi voidaan käyttää innovatiivista hankintamekanismia
- rakennetaan avoimesti konsortio ja sitä kautta eri tahot yhteistyössä kehittämään ja tuottamaan kyseistä palvelua, kriteeriksi tulevat tulokset / tavoitellut muutokset
- Tarvitaan uudenlaisia kumppanuus- ja sopimusmalleja

Etunimi Sukunimi

A young woman with long brown hair in a ponytail is sitting on a light-colored sofa. She is wearing a white long-sleeved shirt and blue denim jeans. Her right hand is pressed against her forehead, and she has a pained or distressed expression. The background is a bright, slightly blurred living room with a lamp and a window.

Lainsäädännön kehittäminen

Lainsäädännölliset tarpeet

- Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen keskittämisesetus tarpeen
- Perusta yhteistyölle terveydenhuollon keskittämisesetus 4§
”yliopistollisen shpiirin huolehdittava siitä, että ot-tasoiset palvelut on alueilla ja huolehdittava yhteistyöstä”- ei puhuta vain terveydenhuollon vaativista palveluista, tukee yhteistyötä ja mahdollistaa
- Sosiaalihuoltolaissa myös perusta keskittämiseselle vaativimmassa osaamisessa
- OT-keskuksiin liittyvät ydinasiat järjestämislakiin ja keskittämisesetuksen antovaltuutus
- Lainsäädännöllisesti määriteltävä OT-keskuksen hallinnollinen paikka ja huolehdittava, että se on aidosti yhteinen, ei erikoissairaanhoidoa, asetuksen antama tuki tarvitaan

Etunimi Sukunimi

Lainsäädännölliset tarpeet ²

- Psykososiaalisten menetelmien osalta tulisi avata lainsäädännössä: OT-keskuksilla koordinoiva rooli, sosiaalialan oskeilla voisi olla näyttöön perustuviin menetelmiin liittyvää kotipesäroolia, kaksoisvirat mahdollistajiksi
- sosiaalialan osaamiskeskuksilla tulee olla vahva asema, niiden asema selkiytettävä osana OT-kokonaisuutta; osaamiskeskuksilla tulee olla elimellinen yhteys yliopistoon ja tiedeyhteisöön, toimii silloittavana työelämän ja yliopiston välillä
- OT-keskusten ja lapsen asioista vastuussa olevan stt:n rajapinta ja vastuut oltava lainsäädännöllisesti selkeä mikäli OT-keskuksesta osallistutaan asiakasprosessiin

Etunimi Sukunimi

Keskusteltavia kysymyksiä

- 1) Miten OT-valmistelu jatkuu valtakunnallisesti?
- 2) Miten varmistetaan lainsäädännöllinen pohja jatkotyölle?
- 3) Haetuissa piloteissa ei tiettävästi ole selkeää järjestöjen roolin pilotointiin liittyvää elementtiä, miten tämä ulottuvuus varmistetaan piloteissa?
- 4) Miten varmistetaan järjestöjen vastuulla olevien nykyisten vaativien palvelujen tuottaminen, joiden rahoitus on vaarassa päättyä?

Etunimi Sukunimi